

Limited Şirket Sözleşmesinde Zorunlu Kayıtların Düzenlenmesi*

M. Fatih CENGİL

Ar. Gör. Dr., Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk (Ticaret Hukuku), mfatihcengil@gmail.com
(Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

Makale Bilgileri	ÖZ
<p>Makale Geçmişi Geliş: 16.05.2022 Kabul: 24.06.2022 Yayın: 28.06.2022</p> <p>Anahtar Kelimeler: Limited şirket, şirket sözleşmesi, zorunlu kayıtlar, pay, sermaye.</p>	<p>Limited şirket sözleşmesi, limited şirketin anayasası olarak ifade edilir. Şirket sözleşmesi, limited şirketler hukukunda çok önemli bir yere sahip bir hukuk kaynağıdır. Limited şirket sözleşmesinde şirketler hukuku düzleminde etkilerini gösteren iki farklı temel kayıt türü bulunmaktadır. Bunlardan biri çalışmamızın da konusunu oluşturan ve TTK m. 576'da gösterilen şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar iken diğeri ise TTK m. 577'de ve Kanunun muhtelif hükümlerinde gösterilen geçerliliği şirket sözleşmesinde öngörülmesine bağlı olan ihtiyari kayıtlardır.</p> <p>Türk limited şirketler hukukunda olduğu gibi İsviçre, Alman ve Avusturya limited şirketler hukukunda da şirket sözleşmesinde zorunlu olarak bulunması gereken hükümler öngörülmüştür. Mutlak zorunlu hükümler İsviçre hukukunda İsvBK m. 776'da, Alman hukukunda AGmbHG § 3/f. 1'de ve Avusturya hukukunda AvGmbHG § 4/f. 1'de gösterilenlerden ibarettir. Bu hükümler, limited şirket sözleşmesinin asgari içeriğini oluşturmaktadır.</p> <p>Çalışmamızda limited şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtların ne şekilde şirket sözleşmesinde düzenlenebileceği ele alınmaktadır.</p>

Regulation of Mandatory Clauses in the Articles of Association of Limited Liability Company

Article Info	ABSTRACT
<p>Article History Received: 16.05.2022 Accepted: 24.06.2022 Published: 28.06.2022</p> <p>Keywords: Limited liability company, Articles of association, Mandatory clauses, Share, Capital.</p>	<p>The articles of association of limited liability company is regarded as the constitution of limited liability company. The articles of association is a very significant source in the law of limited liability company. In the articles of association, there are two different fundamental types of clauses that reveal their effects on the company law. One of them is mandatory clauses, which is also the subject of our study, that must be included in the company contract pursuant to article 576 Turkish Commercial Code (TCC), whereas the other is discretionary clauses that are addressed in article 577 and various other provisions of the TCC, the validity of which is subject to their being placed in the memorandum of association.</p> <p>As in the Turkish law of limited companies, mandatory clauses that must be included in the articles of association can be found in the Swiss, German, and Austrian law of limited companies. Absolute mandatory clauses are the ones that are listed in article 776 of IsvBK in Swiss Law, article § 3/f. 1 of AGmbHG in German Law and § 4/f. 1 of AvGmbHG in Austrian Law. These clauses constitute the minimum content of the articles of association of limited liability company.</p> <p>In this study, the question of how mandatory clauses that must be included in the articles of association of limited liability companies could be designed in the articles of association is addressed in detail.</p>

Atıf/Citation: Cengil, M.F. (2022). Limited Şirket Sözleşmesinde Zorunlu Kayıtların Düzenlenmesi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1), s.302-325.

Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. // This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

* Bu makale Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Programı kapsamında hazırlanmış olduğum "Limited Şirket Sözleşmesi" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Şirket sözleşmesi limited şirketler hukukunda çok önemli bir yere sahip bir hukuk kaynağıdır. Limited şirket sözleşmesinin iki farklı yönü bulunmaktadır¹. Birincisi şirket sözleşmesi kurucular arasında bir şirketin kurulmasına ilişkin bir anlaşma ihtiva eder. Bu onun borçlar hukuku temelli sözleşme olduğunu gösterir². İkincisi ise şirket sözleşmesi şirketin anayasasını (“*Verfassung*”) ifade eder³. Bu bakımdan şirket sözleşmesi sadece sözleşme taraflarının hak ve yükümlülükleriyle ilgili değildir. Aynı zamanda o, kurulacak olan şirketin ve bu şirket kapsamında mevcut ya da müstakbel ortakların tabi olduğu yasaları da öngörür. Bu anayasada şirketin organizasyonu, organların yetki ve görevleri, ortaklık yapısı, ortakların hak ve yükümlülüklerine ilişkin düzenlemeler yer alır.

Limited şirket sözleşmesinde şirketler hukuku düzleminde etkilerini doğuran iki farklı kayıt türünden söz edilir. Bunlardan biri çalışmamızın da konusunu oluşturan ve TTK m. 576’da gösterilen şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar diğeri ise TTK m. 577’de ve Kanunun muhtelif hükümlerinde gösterilen geçerliliği şirket sözleşmesinde öngörülmesine bağlı olan ihtiyari kayıtlardır.

I. Genel Olarak

Türk, İsviçre, Alman ve Avusturya hukukunda limited şirket sözleşmesinde zorunlu olarak bulunması gereken hükümler öngörülmüştür. Mutlak zorunlu hükümler Türk hukukunda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 576’da; İsviçre hukukunda İsviçre Borçlar Kanunu (İsvBK) m. 776’da, Alman hukukunda Limited Şirketler Kanunu (AGmbHG) § 3/f. 1’de ve Avusturya hukukunda Limited Şirketler Kanunu (AvGmbHG) § 4/f. 1’de gösterilenlerden ibarettir. Bu hükümler limited şirket sözleşmesinin asgari içeriğini oluşturmaktadır⁴. Diğer bir deyişle sadece bu zorunlu hükümleri ihtiva eden bir şirket sözleşmesinin düzenlenmesi ve bunun temelinde bir limited şirketin kurulması mümkündür.

Limited şirket sözleşmesinin asgari içeriğinin kanunda tespit edilmesi onun diğer şirket türlerinden ve tür içindeki diğer hukuki kişilerden ayrılmasını sağlar. Böylece şirketin tabi olduğu kanuni hükümler (limited şirketlere ilişkin kanun hükümleri) ve şirketin hukuki kişiliği ayırt edilmiş ve belirlenmiş olur. Yine şirketin hangi konularda faaliyet yürüteceği ve bu faaliyetlerde kimin yetkili olduğu tespit edilmek suretiyle durum üçüncü kişilerin bilgisine sunulur. Ayrıca şirket tarafından yapılacak ilanların şekline ilişkin hükmün zorunlu kılınmasıyla ortakların, alacaklıların ve ilgili üçüncü kişilerin ilanları takip edebilmeleri ve duyurulan bilgilere vakıf olabilmeleri temin edilmektedir⁵. Özetle mutlak zorunlu hükümlerin öngörülmesi hukuk

¹ Wohlmann, Herbert. *Schweizerisches Privatrecht, C: VIII/2, Die Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, Helbing & Lichtenhahn Verlag, Basel, 1982, s. 341; Michalski, Lutz/Heidinger, Andreas/Leible/Schmidt, Jessica: *Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz)*, C. H. Beck Verlag, München, 2017, § 2, N. 32.

² Schmidt (Michalski / Heidinger / Leible), § 2, N. 32.

³ König, Walter. *Statut, Reglement, Observanz, Die Formen einer Körperschaftsordnung*, Zürich, 1934, s. 15; Schmidt (Michalski / Heidinger / Leible), § 2, N. 32.

⁴ Schmidt-Leithoff, Christian (Rowedder, Heinz). *GmbHG Kommentar*, Vahlen Verlag, 6. Auflage, München, 2017, § 3, N. 4.

⁵ Çebi, Hakan. *Limited Şirketler Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 58.

düzeninde bir hukuki kişi olarak şirketin temel yapısını ortaya koymakta ve ortakların ve kamunun menfaatine hizmet etmektedir.

Mutlak zorunlu hükümlerin kuruluş sözleşmesinde yer alması zorunlu olmakla birlikte şirketin tescilinden sonra bunların şirket sözleşmesinin değişikliği yoluyla değiştirilmesi mümkündür. Ancak herhâlde bu hükümlere ilişkin içerik şirket sözleşmesinde yer almak zorundadır.

Ticaret sicil müdürü, TTK m. 32 uyarınca, şirket sözleşmesinin bu hükümleri içerip içermediğini incelemekle yükümlüdür. Mutlak zorunlu hükümler kanunda açık bir şekilde öngörüldüğünden ticaret sicil müdürlüğü kolayca incelemeyi yapabilir. Bu hükümleri içermeyen bir limited şirket sözleşmesine binaen şirketin ticaret siciline tescili için başvurulduğunda tescil işlemi ticaret sicil müdürlüğüne reddedilir⁶.

Mutlak zorunlu hükümlerin şirket yapısının ortakların isteklerine göre şekillendirilmesinde sınırlı etkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla şirket sözleşmesinin sadece bu asgari içerikte hazırlanması hâlinde bu şirket sözleşmesine dayanan limited şirket, kanuni forma çok yakındır. Başka bir anlatımla kanundaki emredici hükümler yanında tamamlayıcı hükümlerde de kanundaki hükümler uygulanır.

II. Türk Hukukunda ve Karşılaştırmalı Hukukta Kanuni Düzenleme

Türk limited şirket hukukunda şirket sözleşmesinin asgari içeriği diğer bir deyişle şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlar TTK m. 576/f. 1’de öngörülmüştür. Buna göre bir limited şirket sözleşmesi,

- “-şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunduğu yeri,
- Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusunu,
 - Esas sermayenin itibarî tutarını,
 - Esas sermaye paylarının sayısını ve itibarî değerlerini,
 - Varsa imtiyazları,
 - Esas sermaye paylarının gruplarını,
 - Müdürlerin adları, soyadları, unvanları ve vatandaşlıklarını,
 - Şirket tarafından yapılacak ilanların şeklini”

içermek zorundadır. Şirket sözleşmesinin, kural olarak, sadece bu içerikle kurulması mümkündür. Kayıtların her biri limited şirketler hukukunda önemli amaçlara hizmet etmektedir.

Şirketler sınırlı sayıda kanunda belirtilmiştir. Her şirketin de temel ayırt edici özellikleri Kanunda öngörülmüştür. Bunun sağlanabilmesi için de Kanunda zorunlu içerik öngörülmüştür.

Karşılaştırmalı hukukta ise şirket sözleşmesinin zorunlu içeriği şu şekilde öngörülmüştür:

İsviçre hukukunda şirket sözleşmesinde belirtilmesi gereken zorunlu unsurlar şunlardır:

⁶ C. Schmidt-Leithoff (Rowedder), § 3, N. 5.

- Şirketin ticaret unvanı ve merkezi,
- Şirketin amacı,
- Esas sermayenin tutarı ve sermaye paylarının sayısı ve itibar değerleri,
- Şirket tarafından yapılacak ilanların şekli (OR 776).

Alman hukukunda şirket sözleşmesi şu kayıtları içermek zorundadır:

- Şirketin ticaret unvanı ve merkezi,
- İşletme konusu,
- Esas sermaye tutarı,
- Her ortağın esas sermayeye getirmeyi yükümlendiği sermaye paylarının sayısı ve itibari değerleri (AGmbHG § 3/f. 1).

Avusturya hukukunda limited şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlar AvGmbHG § 4/f. 1’de gösterilmiştir. Bu hükme göre;

- Şirketin ticaret unvanı ve merkezi,
- İşletme konusu,
- Esas sermaye tutarı,
- Her bir ortak tarafından şirket sermayesine getirilmesi üstlenilen sermayenin tutarı.

Görüldüğü üzere Avusturya hukuku ile Alman hukuku bu noktada neredeyse aynı düzenlemeyi içermektedir. Tek fark Avusturya hukukunda şirket sermaye paylarının sayısının Kanunda zorunlu kayıtlar arasında gösterilmemesidir. Bunun nedeni de, Türk, İsviçre ve Alman hukukundan farklı ancak sayılan bu hukukların eski düzenlemelerine uygun olarak, Avusturya hukukunda her ortak ancak bir sermaye payına sahip olabilmektedir.

III. Zorunlu Kayıtların Şirket Sözleşmesinde Düzenlenmesi

A. Ticaret Unvanı

Tacirin ticari hayattaki adı anlamını taşıyan ticaret unvanı, şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu unsurlardan biridir (TTK m. 576/f. 1-a)⁷. Her tacir ticaret unvanı seçmek ve bunu ticaret siciline tescil ettirmekle yükümlüdür (TTK m. 18/f. 1; m. 39/f. 1; m. 40/f. 1). Bu nedenle ticaret unvanı tacirin ticaret sicilindeki tescilli adı olarak da tanımlanmaktadır⁸. Her tacir ticari işletmesine ilişkin işlemlerini ticaret unvanı altında gerçekleştirir. Unvan şirketin hukuki ilişkide

⁷ İsviçre (OR m. 776), Alman (GmbHG § 3/1) ve Avusturya hukukunda (AvGmbHG § 4/f. 1) da ticaret unvanı limited şirket sözleşmesinin zorunlu unsurlarındandır.

⁸ Bayer, Walter (Lutter, Marcus / Hommelhoff, Peter. *GmbH-Gesetz*, Otto Schmidt Verlag, 19. Auflage, Köln, 2016, § 4, N. 2; Jörg, Florian S. / Arter, Oliver. *Das Recht der Schweizerischen Gesellschaft mit Beschränkter Haftung (GmbH)*, Stämpfli Verlag, Bern, 2015, s. 43. Hukuk süjesini nitelendiren ticaret unvanı işletmeyi nitelendiren işletme adından ve işletmenin mal ve hizmetlerinin ayırt edilmesini sağlayan markadan ayrılır (Jung, Peter [Kunz, Peter / Bärtschi, Harald]. *Gesellschaftsrecht*, Schulthess, Zürich/Basel/Genf, 2018, s. 177-178, N. 44-46).

bireyselleştirilmesine hizmet etmektedir⁹. Bir ticaret şirketi olan limited şirket tacir olması hasebiyle ticaret unvanı kullanmak durumundadır (TTK m. 16/f. 1; m. 18/f. 1).

Ticaret unvanının dört temel işlevi bulunmaktadır. Bunlar; ayırt etme işlevi, bilgilendirme işlevi, reklam işlevi ve değer taşıma işlevi^{10, 11}.

Ticaret unvanı limited şirket tüzel kişiliğin adı anlamına geldiğinden birden fazla ticari işletme de işletilse sadece bir tane ticaret unvanı kullanılır (“ticaret unvanının tekliği ilkesi” [“*Grundsatz der Firmeneinheit*”])¹².

Ticaret unvanı belirlenirken ticaret unvanı oluşturmanın genel ilkelerine uyulması gerekir¹³. Ticaret unvanının içeriği gerçekliğe uygun, karıştırmaya yol açmayan ve kamusal menfaatler aykırı olmayan¹⁴ bir şekilde oluşturulmalıdır¹⁵. Bu itibarla ticaret unvanı seçilirken ticaret kanunu, medeni kanun ve Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ, sınai mülkiyet kanunu hükümleri dikkate alınmak zorundadır. Bu hükümler çerçevesinde limited şirket, kendi ticaret unvanını serbestçe seçebilir (TTK m. 43/f. 1). Bu serbesti gerek kuruluşta gerek şirketin tescilinden sonra şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla değişikliklerde geçerlidir¹⁶.

Ticaret unvanı temelde çekirdek ve ek kısımdan oluşmaktadır. Çekirdek kısmın daima ticaret unvanında bulunması gerekir. TTK m. 46 hükmüne uygun olarak belirlenmesi gereken ek kısım ise, kural olarak, ihtiyaridir. Bununla birlikte bazı hâllerde zorunlu olarak ticaret unvanına ek yapılması gerekir.

Gerçekte hiçbir dile dayanmayan hayal ürünü isimler ek olarak ticaret unvanında kullanılabilir¹⁷. Bu tarz kelimeler bir yandan öncelikle ticaret unvanının Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ’in “iltibas” başlıklı 5. maddesindeki öngörülen iltibas kurallarına takılmadan tescil edilmesine ve diğer yandan ticaret unvanının diğerlerinden ayrılarak bireyselleşmesine hizmet eder¹⁸. Bu bağlamda farklı iki kelimenin parçasından oluşan “biltek” (bilgi teknolojileri) gibi ifadeler tercih edilebilir¹⁹.

⁹ Baudenbacher, Carl / Gobel, Alexander / Speitler, Philipp. *Basler Kommentar Obligationenrecht: OR II Art. 530-964 OR (Art. 1-6 SchlT AG, Art. 1-11 ÜBest GmbH)*, Helbing & Lichtenhahn Verlag, 4. Auflage, Basel, 2016, art. 772, N. 19.

¹⁰ Ticaret unvanı iktisadi bir değer ifade edebilir. Bu değer “Goodwill” denilen işletme değerinin bir bileşenidir (Jung [Kunz / Bärtschi], s. 181, N. 54).

¹¹ Jung (Kunz / Bärtschi), s. 181, N. 54.

¹² Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 3; Jung (Kunz / Bärtschi), s. 181, N. 55.

¹³ Trüeb, Hans Rudolf. *GmbH Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, Schulthess Verlag, Zürich, 2016, art. 776, s. 23, N. 2; Baudenbacher / Gobel / Speitler, m. 772, N. 19; Nussbaum, Martin / Sanwald, Reto / Scheidegger, Markus. *Kurzkommentar zum neuen GmbH-Recht*, Cosmos Verlag, Muri/Bern, 2007, s. 14, N. 3; Handschin, Lukas. *Die GmbH*, Zürich, 2019, s. 29, N. 21; Jörg / Arter, s. 43; Jung (Kunz / Bärtschi), s. 182, N. 56.

¹⁴ Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ m. 4/f. 3 uyarınca “*ticaret unvanında yer alan ibareler kamu düzenine, ulusal çıkarlara ve ahlaka aykırı olamaz, kültürel ve tarihi değerleri zedeleyecek şekilde belirlenemez.*”

¹⁵ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, s. 14-15, N. 3; Jung (Kunz / Bärtschi), s. 183., N. 60.

¹⁶ Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 4.

¹⁷ Trüeb, art. 776, s. 23, N. 4; Baudenbacher / Gobel / Speitler, m. 772, N. 19; Jörg / Arter, s. 43.

¹⁸ Krş. Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 8-9.

¹⁹ Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 13.

Limited şirket ticaret unvanının çekirdek kısmı işletme konusu ile şirket türünü gösteren ibareden oluşur (TTK m. 43). O hâlde unvanın çekirdek kısmında “limited şirket” ya da “limited ortaklık” ibaresi ile belirlenen işletme konusu (turizm, inşaat, ticaret, otomotiv, tekstil vs.) yer alır. “Limited şirket” ya da “limited ortaklık” yerine “sınırlı sorumlu şirket” gibi şirket türünü belli etmeyen ibareler kullanılamaz. Şirketin birden fazla işletme konusu varsa bunların tamamı ya da bir kısmı yazılabilir. Bununla birlikte bunlardan birisinin yazılması zorunlu ve yeterlidir (Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ m. 4/f. 5). İşletme konusu ile şirket türünü gösteren ibareler Türkçe ifade edilmelidir (Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ m. 4/f. 1). Bunlar dışında ticaret unvanında yer alacak ibareler başka bir dilde yazılabilir (Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ m. 4/f. 1). Şirket sözleşmesinde yer alan işletme konusunun değiştirilmesi hâlinde, duruma göre, ticaret unvanının da uyarlanması gerekebilir.

Limited şirket/ortaklık ibaresi yerine bu ibarenin kısaltılmış hâlinin ticaret unvanında yer alması mümkündür (TTK m. 43/f. 2). Ancak bu hâlde de kısaltılmış ibarenin yanlış anlaşılmaya mahal vermeyecek şekilde kullanılması gerekir²⁰. Örneğin “Ltd. Şti.”, “Limited Şti.”, “Ltd Şirket”, “Ltd. Ort” vb. kısaltmalar geçerlidir. Unvanda gerçek kişilerin ad ve soyadları da yer alabilir. Bunlar yabancı kişilere ait de olabilir²¹. Bu ihtimalde şirket türünü gösteren ibarenin unvanda kısaltılarak kullanılması mümkün değildir (TTK m. 43/f. 2). Yanıltıcı olmaması kaydıyla gerçek kişilerin ad ve soyadları unvanlarıyla (örneğin Dr.) birlikte de kullanılabilir²². İşletme konusunu gösteren ibareler ise kısaltma yapılarak ticaret unvanında kullanılamaz.

Ticaret unvanının ek kısmı sadece harf ya da sayıdan da oluşabilir²³. Örneğin “ABC Turizm Limited Şirketi” ya da “AA 23 Turizm Limited Şirketi” ya da “34 01 23 Turizm Limited Şirketi” şeklinde ticaret unvanı oluşturulması mümkündür.

Öte yandan tırnak işareti (“”), parantez (), kesme işareti (‘), aşağı ya da yukarı ok işareti, yıldız işareti (*) ve inceltme işareti (^) gibi işaretler, kural olarak, bir ticaret unvanı bağlamında telaffuz edilebilir olmadıklarından ticaret unvanında ek olarak yer alamaz. Ancak bu kural her işaret için geçerli olmayabilir. Son dönem Alman yargı kararlarında da işaret edildiği üzere “@” işaretinin kullanıldığı ticaret unvanları geçerli kabul edilebilir²⁴. Gerçekten örneğin “Met@verse Bilişim Limited Şirketi” şeklinde oluşturulan bir ticaret unvanı hem telaffuz edilebilir hem de anlaşılırdır.

Ticaret unvanında ek olarak resmi olarak tanımlanmış yer adlarının kullanılması mümkündür (Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ m. 4/f. 6). Ülke adları ise ilgili ülkenin yetkili makamından izin alınmak suretiyle kullanılabilir (Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ m. 4/f. 6).

Ticaret unvanı sonradan her zaman değiştirilebilir²⁵. Ticaret unvanının değiştirilmesi şirket sözleşmesinin değiştirilmesi anlamına gelir²⁶. Değişiklik TTK m. 589 bağlamındaki usul ve

²⁰ Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 4.

²¹ Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 11.

²² Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 11.

²³ Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 18.

²⁴ Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 19.

²⁵ Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 4, N. 44; C. Schmidt-Leithoff (Rowedder), § 4, N. 71; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4, N. 62.

²⁶ Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4, N. 62.

nisapla yapılır. Şüphesiz ki ticaret unvanı oluşturmaya ilişkin temel ilkeler bu ihtimalde de dikkate alınmalıdır²⁷. Diğer yandan ortaklardaki değişiklik, kural olarak, ticaret unvanında değişiklik gerektirmez²⁸.

B. Şirketin Merkezi

Şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlardan bir diğeri şirketin merkezinin bulunduğu yerdir (TTK m. 576/f. 1-a)²⁹. Şirket merkezi, şirket sözleşmesinde kararlaştırılan yerdir³⁰. Bu nedenle doktrinde şirket merkezi “şirket sözleşmesel merkez” (“*Satzungssitz*”) olarak da nitelendirilmektedir³¹. Ticaret unvanı ile birlikte şirket merkezi, şirketin kimliği ve diğer şirketlerden ayrılması hususlarında esaslı bir unsurdur³². Şirket merkezi olarak seçilen yer, çoğunlukla, şirket faaliyetlerinin yürütüldüğü ve şirketin idare edildiği yerdir³³. Ancak işletmenin gerçekten bu seçilen merkezde faaliyet göstermesi ya da idare edilmesi, ilke olarak, şart değildir³⁴. Merkez olarak belirli bir “mülki idare biriminin” yazılması gerekli ve yeterlidir³⁵. O hâlde limited şirketin merkezinin seçiminde bir serbestiden söz edilebilir³⁶. Seçme serbestisinin sınırını hakkın kötüye kullanılması yasağı oluşturur³⁷.

Türk hukukuna göre bir limited şirketin kurulabilmesi için kuruluş sözleşmesinde şirket merkezinin Türkiye sınırları içerisinde bulunan bir mülki idare birimi olarak belirlenmesi

²⁷ Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4, N. 62.

²⁸ Jörg / Arter, s. 44.

²⁹ İsviçre (OR m. 776), Alman (GmbHG § 3/1) ve Avusturya (GmbHG § 4/f. 1-b. 1) hukukunda da ticaret unvanı limited şirket sözleşmesinin zorunlu unsurlarındandır.

³⁰ Jung (Kunz / Bärtschi), s. 63, N. 49. AGmbHG § 4a’da şirket merkezi, şirket sözleşmesi ile belirlenen Almanya’daki bir yer olarak tanımlanmaktadır.

³¹ Trüeb, art. 776, s. 23, N. 4; Jaeger (Ziemons / Poschke), BeckOK GmbHG Kommentar, Beck Verlag, 44. Auflage, München, 2020, § 4a, N. 1; Servatius, Wolfgang (Noack, Ulrich / Haas, Ulrich; vormals Baumbach / Hueck). *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*, § 4a, N. 1; Altmeppen, Holger (Roth, Günter). *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*, C. H. Beck Verlag, 7. Auflage, München, 2012, § 4a, N. 1; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 1; Wicke, Hartmut: *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*, 3. Auflage, C. H. Beck, München, 2016, § 4a, N. 1.

³² Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 3; Wicke, § 4a, N. 1.

³³ Stache, Ulrich. GmbH-Recht, 2. Auflage, Wiesbaden, 2018, s. 17.

³⁴ İsviçre hukuku bakımından aynı yönde bkz. Jörg / Arter, s. 44; Handschin, s. 29, N. 21. Alman hukuku bakımından aynı yönde bkz. Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 1; Servatius, (Noack / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 4a, N. 1, 4; Altmeppen (Roth), § 4a, N. 7; Wicke, § 4a, N. 1; Heinze, Stefan. *Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*, Band I, §§1-34, C. H. Beck Verlag, 3. Auflage, München, 2018, § 4a, N. 9.

³⁵ Trüeb, art. 776, s. 23, N. 4; Jörg/Arter, s. 44; Michalski/Heidinger/Leible/J. Schmidt, § 4a, N. 6; Wicke, § 4a, N. 3; Heinze, Münchener Kommentar GmbHG, 2018, § 4a, N. 5.

³⁶ İsviçre hukuku bakımından aynı yönde bkz. Trüeb, m. 776, s. 23, N. 4; Jörg/Arter, s. 44; Schenker, art. 776, N. 4; Handschin, s. 29; N. 21; Jung (Kunz/Bärtschi), s. 63, N. 49. Alman hukukunda da Jaeger (Ziemons/Poschke), § 4a, N. 1, 4; Altmeppen (Roth), § 4a, N. 7; Michalski/Heidinger/Leible/J. Schmidt, § 4a, N. 2, 5. Şirket merkezi ne kuruluşta ne de daha sonra yurt dışına nakledilebilir (Heinze, Münchener Kommentar GmbHG, 2018, § 4a, N. 13). Ülke içinde tamamen farazi bir şirket merkezinin (“Posta kutusu şirketi”; “Briefkastengesellschaft”) seçilmesi de geçerlidir [Altmeppen (Roth), § 4a, N. 7]. Posta kutusu şirketi hâlinin hakkın kötüye kullanılması kapsamında olup olmadığı yönündeki tartışma için bkz. Heinze, Münchener Kommentar GmbHG, 2018, § 4a, N. 11.

³⁷ Schenker, art. 776, N. 4; Jörg / Arter, s. 44; Handschin, s. 29, N. 21; Jung (Kunz / Bärtschi), s. 63, N. 49; Altmeppen (Roth), § 4a, N. 8; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 2; Heinze, § 4a, N. 11.

gerekir³⁸. TTK m. 587/f. 1³⁹ hükmü de bunu teyit etmektedir. Şirketin ticaret siciline tescilinden sonra şirket merkezi Türkiye içinde başka bir yere taşınabileceği gibi yurt dışına da taşınabilir⁴⁰.

Şirket merkezi olarak şirket sözleşmesinde gösterilen mülki idare birimi ismi birden fazla yerde kullanılıyorsa ayırıcı bir eke ihtiyaç vardır⁴¹. Ayrıca bir yer birden fazla mahkeme bölgesine ayrılmışsa başkaca somutlaştırma (sokak, semt) gerekmektedir⁴². Böylece yargısal yetki alanı açıklığa kavuşturulur⁴³.

Şirket sözleşmesinde şirket merkezinin yer alması zorunluluğu bu bağlamda şirketin açık adresinin şirket sözleşmesinde yer almasını şart koşmaz⁴⁴. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de anonim şirketler özelinde vermiş olduğu yakın tarihli bir kararında şirketin açık adresinin şirket (esas) sözleşmesinde bulunmasının şart olmadığına hükmetmiştir⁴⁵. Buna karşın ticaret siciline tescil edilen şirket sözleşmelerinde şirket açık adresine de yer verildiği görülmektedir.

Bir limited şirket birden fazla işletme ya da idare yeri içerse bile sadece tek bir merkeze sahip olabilir⁴⁶.

Şirket merkezi farklı açılardan hukuki bir bağlantı noktası anlamını taşır⁴⁷. Gerçekten aşağıda belirtilen hususlar şirket merkezi ile bağlantılıdır:

- Limited şirkete karşı açılacak davalarda genel yetkili mahkeme şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir (HMK m. 6)⁴⁸.
- Şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesi limited şirketin ortaklık ilişkileriyle ilgili olarak ortaklarına karşı açılan davalarda kesin yetkilidir (HMK m. 14/f. 2).
- Kimi hâllerde yetkili icra dairesinin belirlenmesinde şirket merkezi rol oynamaktadır (İİK m. 50 atfıyla HMK'nın ilgili hükümleri uyarınca)⁴⁹.

³⁸ Hamamcıoğlu, Esra. *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 54.

³⁹ TTK m. 587/f. 1: “Şirket sözleşmesinin tamamı, kurucuların imzalarının ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalandığı tarihi izleyen otuz gün içinde, şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur.”

⁴⁰ Ticaret Sicil Yönetmeliği'nde Türkiye içinde merkezin değişmesine (TSY m. 111-114) ve Türkiye'deki bir şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına (TSY m. 116-117) ilişkin özel hükümler öngörülmüştür.

⁴¹ Altmeyen (Roth), § 4a, N. 6; Heinze, Münchener Kommentar GmbHG, § 4a, N. 5.

⁴² Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 2; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 6.

⁴³ Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 2.

⁴⁴ Hamamcıoğlu, s. 56.

⁴⁵ 11. HD, 15.4.2014, E. 2013/18727, K. 2014/7406.

⁴⁶ Schenker, art. 776, N. 4; Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 5; Servatius, (Noack / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 4a, N. 6; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 8; Wicke, § 4a, N. 3. Bununla birlikte çift merkezin sadece çok sınırlı istisnai hâllerde geçerli olduğuna ilişkin bkz. Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 8; Wicke, § 4a, N. 3; Heinze, § 4a, N. 17. Eğer üstün şirket tarihi ya da iktisadi çıkarları sicil hukuku dezavantajlarına daha ağır basarsa çifte şirket merkezi bu özel istisnai hâllerde geçerli olmalıdır (Altmeyen (Roth), § 4a, N. 12).

⁴⁷ Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 3; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 4.

⁴⁸ Schenker, art. 776, N. 7; Jung (Kunz / Bärtschi), s. 63, N. 49; Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 3; Servatius, (Noack / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 4a, N. 2; Altmeyen (Roth), § 4a, N. 5; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 4; Wicke, § 4a, N. 2; Heinze, § 4a, N. 7.

⁴⁹ Schenker, art. 776, N. 7.

- Şirket merkezinin bulunduğu yer muamele merkezi bakımından karine teşkil eder⁵⁰. Dolayısıyla aksi ispat edilmedikçe, İİK m. 154/f. 2 uyarınca, iflas davalarında yetkili mahkeme şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir⁵¹.
- Şirket merkezi, TBK m. 89 uyarınca, borcun ifa yerinin tespitinde rol oynamaktadır⁵².
- TTK m. 409/f. 3'ün kıyasen uygulanmasıyla, kural olarak, genel kurul toplantısı şirket merkezinin bulunduğu yerde yapılır⁵³.
- Ticaret sicilinin mekânsal yetkisi belirlenir. Limited şirket sözleşmesi şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil olunur (TTK m. 587/f. 1)⁵⁴.
- Ticari işletme hukuku bağlamında işletme merkezinin belirlenmesinde rol oynar⁵⁵.
- Şirket merkezi belirli ilan işlemlerinin yerine getirilmesi için önem taşımaktadır⁵⁶.

Şirket merkezinin değiştirilmesi, şirket sözleşmesinin değiştirilmesini gerektirmektedir⁵⁷. Dolayısıyla buna uygun bir genel kurul kararı ve değişikliğin ticaret siciline tescili gerekmektedir. Şirket merkezinin değiştirilmesine ilişkin karar genel kurulun önemli kararları arasında yer almakta ve bu kararın TTK m. 621/f. 1'de (İsvBK m. 808b'de) öngörülen nisaplara uygun şekilde alınması gerekmektedir. Anonim şirketlerde merkezin yurt dışına taşınmasına ilişkin genel kurul kararları için TTK m. 421/f. 2-b hükmünde özel karar nisabı öngörülmüştür. Hükme göre bu türden kararlar sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin ya da temsilcilerinin oy birliğiyle alınır. Yukarıda da belirtildiği üzere limited şirketlerde ise merkezin yurt içinde başka bir yere taşınmasına ve merkezin yurt dışına taşınmasına ilişkin genel kurul kararları bakımından tek bir karar nisabı öngörülmüştür. Limited şirket merkezinin yurt dışına taşınmasının şirketin Türk tabiiyetinden çıkmasına ve dolayısıyla ona uygulanacak hukukun değişmesine yol açtığı göz önünde bulundurulduğunda, anonim şirketlerde olduğu gibi, bu türden genel kurul kararların oy birliğiyle alınması gerektiğine ilişkin bir düzenleme yerinde olurdu⁵⁸. Doktrindeki bir görüşe göre mevcut düzenlemeye rağmen limited şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin genel kurul kararının oy birliğiyle alınması gerekir⁵⁹. Yukarıda da belirtildiği üzere olması gereken hukuk bakımından ileri sürülebilir olan bu görüş, açık bir kanun hükmü yürürlükteyken olan hukuk bakımından savunulabilir değildir.

⁵⁰ HGK, 20.2.2013, E. 2012/19-643, K. 2013/256.

⁵¹ HGK, 20.2.2013, E. 2012/19-643, K. 2013/256.

⁵² Schenker, art. 776, N. 7; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 4; Wicke, § 4a, N. 2.

⁵³ Servatius, (Noack / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 4a, N. 2; Altmeppen (Roth), § 4a, N. 5. Şirket sözleşmesinde aksi düzenlenmemişse, genel kurul § 121/5 AktG kıyasen uygulanmasıyla şirket merkezinde gerçekleştirilmelidir [Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 3; Michalski / Heidinger / Leible / J. Schmidt, § 4a, N. 4; Heinze, § 4a, N. 7]. Bazı hâllerde genel kurul toplantısının farklı bir yerde de yapılacağına ilişkin bkz. Şener, Oruç Hami. *Limited Ortaklıklar Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 550.

⁵⁴ Schenker, art. 776, N. 7; Jung (Kunz / Bärtschi), s. 63, N. 49; Wicke, § 4a, N. 2; Heinze, § 4a, N. 7.

⁵⁵ Servatius, (Noack / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 4a, N. 2.

⁵⁶ Jung (Kunz / Bärtschi), s. 63, N. 49.

⁵⁷ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, s. 39, N. 9; Jung (Kunz / Bärtschi), s. 63, N. 49; Jaeger (Ziemons / Poschke), § 4a, N. 7; Altmeppen (Roth), § 4a, N. 9; Heinze, § 4a, N.18.

⁵⁸ Hamamcıoğlu, s. 55.

⁵⁹ Hamamcıoğlu, s. 55.

Şirket merkezi hakkında şirket sözleşmesindeki hükümlerin en başında eksikliği ya da geçersizliği durumunda ticaret sicil müdürlüğü limited şirketin tescilini reddeder (TTK m. 32/f. 1, 2)⁶⁰. Zira Kanunda şirket merkezi şirket sözleşmesinin asgari unsurları arasında sayılmıştır⁶¹. Buna karşın tescil bir şekilde yapılmışsa bu eksiklik şirketin geçerli bir şekilde kurulmasını etkilememektedir (TTK m. 644 atfıyla m. 353/f. 1 uyarınca). Daha sonradan şirket merkezinin değiştirilmesindeki geçersizlik hâlinde temel teşkil eden genel kurul kararı, TTK m. 447 uyarınca, geçersizdir⁶². Böylece önceki şirket sözleşmesi hükmü uygulanmaya devam edilir.

C. İşletme Konusu

İşletme konusu, şirket faaliyetlerinin alanını ve türünü göstermektedir⁶³. Diğer bir ifadeyle şirket amacına ulaşmak için girişilen faaliyet alanı ve türü işletme konusunu ifade etmektedir⁶⁴. Limited şirket sadece iktisadi bir amaç için kurulabileceğinden işletme konusu da bu amaca uygun olmalıdır⁶⁵.

Şirket sözleşmesinde bulunması gereken bir diğer zorunlu kayıt ise şirketin işletme konusudur (TTK m. 576/f. 1-b)⁶⁶. Şirket sözleşmesinde işletme konusunun zorunlu bir kayıt olarak öngörülmesine ilişkin hükmün amacı, özellikle işletme faaliyet odağını ilgili iş/iktisadi çevreleri için yeterince tanımlanabilir kılmaktır⁶⁷. Ayrıca hüküm, işletme faaliyet alanının keyfi olarak değiştirilmesine karşı iç ilişkide ortakların korunmasına (özellikle de azlığın) hizmet etmektedir⁶⁸. Çünkü işletme konusu aynı zamanda müdürlerin temsil yetkisini sınırlandırmaktadır (TTK m. 629, m. 371)⁶⁹. Gerçekten TTK m. 371/f. 1’de şirketi temsile yetkili olanların şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri şirket adına yapabileceği ve bunun için şirket unvanını kullanabileceği öngörülmüştür. Bununla birlikte üçüncü kişinin işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilemediği takdirde temsile yetkili olanların üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar (TTK m. 371/f. 2). TTK m. 371/f. 2, c. 2’de şirket sözleşmesinin ilan edilmiş olmasının bu hususun ispatı açısından tek başına yeterli olmadığı belirtilmiştir. Bu son hüküm ile TTK m. 587 hükmünün uyumsuz olduğu düşünülebilir⁷⁰. Zira TTK m. 587 uyarınca tescil ve ilan edilen şirket sözleşmesindeki işletme konusunun da üçüncü kişiler tarafından

⁶⁰ Servatius, (Noack / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 4a, N. 7; Wicke, § 4a, N. 6.

⁶¹ Merkez belirlenmesindeki geçersizlik şirket sözleşmesinin eksikliği anlamını taşımaktadır (Servatius, [Noack / Haas, vormals Baumbach / Hueck], § 4a, N. 7).

⁶² Servatius, (Noack / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 4a, N. 7.

⁶³ Bilgili/Demirkapı, s. 207; Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 7; Altmeyen (Roth), § 3, N. 4; Wicke, § 3, N. 4.

⁶⁴ Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible / Schmidt), § 3, N. 12.

⁶⁵ Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible / Schmidt), § 3, N. 12.

⁶⁶ Alman (GmbHG § 3/1) hukukunda da işletme konusu limited şirket sözleşmesinin zorunlu unsurlarındandır.

⁶⁷ Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 7; Altmeyen (Roth), § 3, N. 4; Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible / Schmidt), § 3, N. 12.

⁶⁸ Altmeyen (Roth), § 3, N. 4; Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible / Schmidt), § 3, N. 12. Aynı yönde bkz. Wicke, § 3, N. 4.

⁶⁹ Altmeyen (Roth), § 3, N. 4; Wicke, § 3, N. 4.

⁷⁰ Anonim şirketlerde ise TTK m. 354’te sicil olumlu etkisini gösterdiği tescil edilen şirket sözleşmesi kayıtları arasında işletme konusuna yer verilmemiştir. Dolayısıyla anonim şirket bakımından TTK m. 354 ile TTK m. 371/f. 2’nin uyum içindedir. Aynı yönde bkz. Hamamcıoğlu, s. 62.

bilindiği kabul edilir. Diğer bir ifadeyle TTK m. 587’de işletme konusu da sicilin olumlu etkisini gösterdiği şirket sözleşmesi kayıtları arasında gösterilmiştir. Bundan yola çıkılarak işletme konusunu ihtiva eden şirket sözleşmesinin tescil ve ilan edilmesiyle TTK m. 371/f. 2’deki ispata ihtiyaç duyulmayacağı ve dolayısıyla ilgili işlemlerin şirketi bağlamayacağı akla gelebilir. Ancak kanaatimizce TTK m. 371/f. 2, c. 2 hükmü TTK m. 587/f. 1-c hükmüne göre özel hüküm niteliğindedir ve dolayısıyla bu konuda uygulanması gereken hükümdür⁷¹.

Diğer yandan işletme konusu ortakların sadakat yükümlülüğünün kapsamını ve ortaklar ile müdürlerin rekabet yasağının sınırını (menzilini) belirler⁷².

Hukuka veya ahlaka aykırı olacak şekilde işletme konusu belirlenemez (MK m. 54/f. 3; TTK m. 573/f. 3, TBK m. 27 ve MK m. 23). Ayrıca işletme konusu gerçeğe uygun olmak zorundadır⁷³. Bu temel ilkeler ışığında bir limited şirket her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir (TTK m. 573/f. 3).

TTK m. 576/f. 1-b’de belirtildiği üzere işletme konusu esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirket sözleşmesinde yer almalıdır. İşletme konusu tüm ayrıntılarıyla nitelendirilmek zorunda değildir⁷⁴. Şirket sözleşmesine yazılacak işletme konusunun şirketin faaliyet alanını en azından ana hatlarıyla belli etmesi gerekli ve yeterlidir⁷⁵. Bu bağlamda işletme konusu üçüncü kişiler için bilgilendirici olacak şekilde somutlaştırılmalıdır⁷⁶. Bunun için de işletme faaliyetinin odak noktası üçüncü kişiler tarafından görülebilir olmak zorundadır⁷⁷. Bu da şirketin hangi işletme dalında (bilgisayar, arabalar, taşınmazlar, otel, inşaat malzemesi vs.) ve hangi türde (danışma, üretim, aracılık, işletmecilik, ticareti) faaliyetler yürüttüğünün işletme konusundan anlaşılabilir olmasını gerektirir⁷⁸. O hâlde “otel/lokanta işletmeciliği”, “inşaat malzemesi ticareti”, “tropikal meyve ithalatı”, “ısıtma, soğutma, klima ve havalandırma”, “mimarlık”, “turizm” gibi ibareler işletme konusu olarak şirket sözleşmesine yazılabilir⁷⁹. Buna karşın işletme faaliyet alanını ve türünü belli etmeyen “her türden ticari faaliyet”, “her türden mal üretimi ve satımı”, “her türden hizmetlerin yerine getirilmesi” “bir ticari işletmenin işletilmesi” gibi genel ibareler ile işlemlerin gerçekte ne anlama geldiği açık olmayan ibareler işletme konusu olarak şirket sözleşmesine yazılamaz⁸⁰. Zira bu tür ibareler işletme konusunun varlık amacını karşılamamaktadır.

⁷¹ Krş. Kırcı, İsmail. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Birleşmesi”, Bankacılar Dergisi, S. 79, 2011, s. 72.

⁷² Wicke, MükoGmbHG, § 3, 45.

⁷³ Altmeyen (Roth), § 3, N. 6.

⁷⁴ Altmeyen (Roth), § 3, N. 6.

⁷⁵ Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 8; Altmeyen (Roth), § 3, N. 6; Wicke, § 3, N. 4.

⁷⁶ Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 8; Wicke, § 3, N. 4.

⁷⁷ Altmeyen (Roth), § 3, N. 6; Wicke, § 3, N. 5.

⁷⁸ Wicke, § 3, N. 5.

⁷⁹ Krş. Wicke, § 3, N. 5.

⁸⁰ Handschin, s. 29, N. 22; Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 8; Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 3, N. 10; Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible / Schmidt), § 3, N. 18; Altmeyen (Roth), § 3, N. 6. Bununla birlikte eğer şirketin faaliyetleri yeterince genişse ve bu nedenle daraltılamazsa “her türden malın ihracat

Ana işletme konusuna bağı açıkça görüldüğü sürece tamamlayıcı eklerin (“... ve benzeri işlemler”); bu amaca hizmet eden tüm “işlemler” gibi) işletme konusuna dahil edilmesinde bir sorun bulunmamaktadır⁸¹.

Öte yandan işletme konusuna ilişkin yeterli olumlu açıklama mevcut ise işletme konusunda olumsuz sınırlamaların da (“izne tabi faaliyetler işletme konusu değildir” gibi) yapılması mümkündür⁸².

Şirket sözleşmesine birden fazla işletme konusu yazılabilir. Şirket işletme konusu olarak yazılan tüm alanlarda faaliyet yürütmek zorunda değildir. Bu durum faaliyetin yürütülmediği alanın işletme konusu olarak şirket sözleşmesinden silinmesini gerektirmez.

İşletme konusu şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlardan olduğundan şirketin ticaret siciline tescilinden sonra sadece TTK m. 589 uyarınca şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla değiştirilir⁸³. Hemen belirtelim ki bu husustaki genel kurul kararı TTK m. 621/f. 1’de öngörülen nisapla alınır. İşletme konusu kanuna uygun bir şekilde düzenlenmemişse ilgili şirket sözleşmesinin ticaret siciline tescili reddedilir.

D. Esas Sermayenin İtibari Tutarı

Esas sermaye tutarı olarak sabit bir değer şirket sözleşmesine yazılmak zorundadır⁸⁴. Limited şirket anonim şirket gibi katı esas sermaye sistemine dayanmaktadır⁸⁵. Esas sermaye bir sermaye şirketinin temeli olarak ifade edilir ve alacaklılar için sorumluluk temeli ve garanti fonu ifade eder⁸⁶. Bu sayede limited şirketlerde ortaklar için öngörülen sorumluluk rejimi dengelenmeye çalışılır⁸⁷. Bu bağlamda şirket sözleşmesindeki öngörülen tutar büyüklüğüne göre şirketle hukuki ilişkiye girmek isteyen taraflara güvence verir. O hâlde gösterilen tutarın da şirketin iktisadi faaliyetlerine etkisi bulunur. Esas sermaye tutarının şirket sözleşmesi dışında sicile sunulan diğer belgelerde gösterilmesi yeterli değildir⁸⁸.

Esas sermaye kuruluşta şirkete getirilen sermayeye işaret eder ve böylece başlangıçta şirketin sermayesi hakkında kamuoyuna (üçüncü kişilere) bilgi verir⁸⁹. Hemen belirtelim ki esas sermaye ve şirketin gerçek malvarlığı katı bir şekilde birbirinden ayrılır. Şirket malvarlığı gerçek bir büyüklük olup limited şirketin gerçek durumunu ifade etmektedir ve değişiklik

ve ithalatı” gibi bir ibareler işletme konusu olarak geçerlidir (Schmidt [Michalski / Heidinger / Leible / Schmidt], § 3, N. 16).

⁸¹ Wicke, § 3, N. 6.

⁸² Altmeppen (Roth), § 3, N. 6; Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible / Schmidt), § 3, N. 19; Wicke, § 3, N. 6.

⁸³ Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible / Schmidt), § 3, N. 23.

⁸⁴ Trüb, art. 772, N. 30; Handschin, s. 67, N. 1; Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 3, N. 12.

⁸⁵ Trüb, art. 772, N. 30.

⁸⁶ Krş. Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 9.

⁸⁷ Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 14; Jaeger (Ziemons / Poschke), BeckOK GmbHG, § 3, N. 9.

⁸⁸ Wicke, MükoGmbHG, § 3, 45.

⁸⁹ Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 14; Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 10.

göstermektedir⁹⁰. Esas sermaye ise şirket sözleşmesinde yazılı olan tutarı ifade etmektedir⁹¹. Bu nedenle kuruluştan sonra esas sermaye miktarı, kural olarak, şirketin gerçek mevcut öz sermayesini göstermez⁹². Öyle ki şirket faaliyetlerine ya da diğer etkenlere göre şirket sözleşmesinde gösterilen esas sermaye tutarından daha yüksek ya da az olabilir⁹³. Limited şirketin esas sermayesi anonim şirketlerdeki esas sermaye ile aynı amaca hizmet etmektedir⁹⁴.

Bir limited şirketin asgari esas sermaye tutarı Kanunda belirlenmiştir. Limited şirketin esas sermayesi en az on bin Türk Lirası'na karşılık gelmek zorundadır (TTK m. 580/f. 1)⁹⁵. Belirtilen tutar Cumhurbaşkanınca on katına kadar artırılabilir (TTK m. 580/f. 2). Böylece paranın değer kaybetmesi hâlinde kanun değişikliği gerekmeksizin miktarın yükseltilmesi mümkün kılınmıştır⁹⁶. Hüküm emredici niteliktedir. Bu miktarın altındaki sermaye ile bir limited şirketin kurulması mümkün değildir. Asgari esas sermaye tutarına şirket var oldukça uyulmak zorundadır. Yine bu bağlamda asgari esas sermaye tutarı sermaye azaltımında ve bir kollektif şirket, komandit şirket ya da kooperatifin limited şirkete dönüştürülmesinde zorunlu olarak dikkate alınır⁹⁷.

Esas sermaye tutarına ilişkin bir üst limit Kanunda öngörülmemiştir. O hâlde asgari sermaye sınırına, sermayenin korunmasına ve getirilmesine ilişkin kurallara dikkate edilmesi koşuluyla esas sermaye tutarı serbestçe belirlenebilir. Faaliyet türü ya da büyüklüğü, kural olarak, esas sermaye tutarı için zorunlu bir asgari tutar ifade etmez⁹⁸.

Esas sermaye olarak şirket sözleşmesine yazılan tutar mutlaka belirli olmalı ve tam bir sayı ifade etmelidir⁹⁹. Takribi bir tutar ya da azami bir tutar şeklinde ifadeler yeterli değildir¹⁰⁰. Aynı şekilde böyle bir belirleme yapılmaksızın esas sermayenin şirket paylarının itibari değerlerinin ya da koyulan sermayenin toplamından oluştuğuna ilişkin bir ibare de geçerli değildir¹⁰¹.

Sermaye şirketi olması nedeniyle ortakların getirmiş olduğu sermayenin gerçek değerinin tespiti önem taşımaktadır. Bu noktada Kanunda özel düzenlemeler bulunmaktadır. Limited şirkete nakdi ve aynı sermaye getirilerek ortak olunabilir¹⁰². Getirilen nakdi sermaye Türk Lirası olabileceği gibi yabancı ülke parası da olabilir. Yabancı ülke parası Türk Lirası cinsinden şirket sözleşmesine yazılmak zorundadır. Aynı sermaye getirilmesi hâlinde ise aynı sermayeye değer

⁹⁰Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 772, N. 24; Handschin, s. 67, N. 1. Sağlıklı bir şirkette şirket malvarlığı değeri şirket sermayesinden daha yüksektir (Handschin, s. 67, N. 1).

⁹¹ Handschin, s. 67, N. 1.

⁹² Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 9.

⁹³ Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 9.

⁹⁴ Bärtschi (Jung / Kunz), s. 543, N. 13.

⁹⁵ Bu tutar İsviçre hukukunda 20.000 İsviçre Frangı (OR m. 773), Alman hukukunda 25.000 Euro (AGmbHG § 5/f. 1) ve Avusturya hukukunda ise 35.000 Euro'dur (AvGmbHG § 6/f. 1).

⁹⁶ Şener, s. 49.

⁹⁷ Krş. Trüeb, art. 773, N. 6; Wicke, MükoGmbHG, § 3, 46.

⁹⁸ Wicke, MükoGmbHG, § 3, 46.

⁹⁹ Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 15; Altmeppen (Roth), § 3, N. 8; Wicke, § 3, N. 13.

¹⁰⁰ Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 15; Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 9.

¹⁰¹ Krş. Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 3, N. 12; Altmeppen (Roth), § 3, N. 8; Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 10.

¹⁰² Jung (Kunz / Bärtschi), s. 80, N. 86.

biçilmesine ilişkin prosedür sonucunda tespit edilen miktar yine Türk Lirası olarak şirket sözleşmesine geçirilmek durumundadır¹⁰³.

Kuruluşa şirket sözleşmesinin ticaret sicilinde yetkilendirilmiş personel huzurunda tüm ortaklar tarafından imzalanmasından sonra esas sermayenin itibari tutarı değiştirilmek isteniyorsa değişiklik yine aynı şekle tabi olarak yapılmak zorundadır¹⁰⁴. Şirket sözleşmesinde belirtilen esas sermaye miktarı şirketin tescilinden sonra değiştirilebilir. Bu bir özel sözleşme değişikliği ifade eder. Öyle ki sözleşme değişikliği ile ilgili sermaye artırma ve sermaye azaltma için öngörülen özel hükümlerin dikkate alınması gerekir¹⁰⁵. Değişiklikten sonra sadece yeni esas sermaye tutarı şirket sözleşmesinde yazılmak zorundadır¹⁰⁶.

E. Esas Sermaye Paylarının Sayısı

Limited şirket esas sermayesi paylara ayrılmıştır. Sermaye payı, önceden belirlenmiş ve beyan edilmiş şirket esas sermayesinin bir parçasıdır¹⁰⁷. Diğer bir deyişle sermaye paylarının toplamı şirket esas sermayesine karşılık gelir. İtibari değerleriyle birlikte pay bu bağlamda hesabi bir büyüklük ifade eder¹⁰⁸.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (eTK'da) her ortak ancak bir paya sahip olabilmekteydi. Bu durumda ortak sayısı kadar pay sayısı söz konusu olmaktadır. 6102 sayılı TTK ile birlikte artık bir ortak birden fazla paya sahip olabileceğinden (TTK m. 583/f. 2; AGmbHG § 5/f. 2) ortak sayısının pay sayısına eşit olduğu kuralı kaldırılmıştır. Bu nedendir ki esas sermaye paylarının sayısı TTK m. 576/f. 1-c'de şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar arasında sayılmıştır¹⁰⁹.

Esas sermaye, payın itibari değerine ilişkin hükümlere riayet edilmek suretiyle miktar bakımından serbestçe paylara bölünebilir. Örneğin 50.000 TL esas sermaye ile kurulan bir şirket 1.000'er TL'lik paylara bölünmek istenirse, 50 esas sermaye payı oluşacaktır. İşte örnekteki bu esas sermaye payı sayısı (50) şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar arasında yer almaktadır (TTK m. 576/f. 1-c).

F. Payın İtibari Değeri

Payların itibari değeri Kanunda şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar arasında sayılmıştır (TTK m. 576/f. 1-c, İsvBK m. 776/b. 3). Payların itibari değerleri toplamı, kural olarak, esas sermaye tutarını meydana getirir (AGmbHG § 5/f. 3)¹¹⁰.

¹⁰³ Trüeb, art. 773, N. 3.

¹⁰⁴ Alman hukukunda aynı yönde bkz. Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 15; Bayer (Lutter / Hommelhoff), § 3, N. 12; J. Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible), § 3, N. 29; Wicke, MüKoGmbHG, § 3, 48.

¹⁰⁵ Trüeb, art. 772, s. 14, N. 31; Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 10.

¹⁰⁶ Fastrich (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck), § 3, N. 15; Altmeppen (Roth), § 3, N. 8; J. Schmidt (Michalski/ Heidinger / Leible), § 3, N. 29; Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 9.

¹⁰⁷ Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 772, N. 25.

¹⁰⁸ Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 772, N. 25.

¹⁰⁹ Jaeger (Ziemons / Poschke), § 3, N. 12; Altmeppen (Roth), § 3, N. 9; Wicke, MüKoGmbHG, § 3, N. 49.

¹¹⁰ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, art. 776, N. 1; Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 772, N. 25.

Limited şirket payları, kural olarak, asgari itibari değer altında ihraç edilemez¹¹¹. Bu değer Kanunda yirmi beş Türk Lirası olarak belirlenmiştir (TTK m. 583/f. 1)¹¹². Payların itibari değerleri yirmi beş Türk Lirası'nın katları olacak şekilde şirket sözleşmesinde tespit edilebilir (TTK m. 583/f. 2). Bu kurala uymak şartıyla farklı şirket payları için farklı itibari değerler şirket sözleşmesinde öngörülebilir (TTK m. 583/f. 2; AGmbHG § 5/f. 3). O hâlde bir ortağın farklı itibari değerlerdeki paylara sahip olması mümkündür (TTK m. 583/f. 2, 3). Esas sermayede olduğu gibi itibari değer de şirket sözleşmesinde Türk Lirası olarak gösterilmek zorundadır¹¹³.

Payın itibari değeri sermaye koyma yükümlülüğünün kapsamını da belirler. Ancak esas sermaye paylarının itibari değeri aşan bir bedelle çıkarılması mümkündür (TTK m. 583/f. 4). Bu durumda primli/agiolu paydan söz edilir. Bir sermaye şirketi olan limited şirkette üstlenilen payın itibari değerine uygun şekilde şirkete sermaye getirilmek durumundadır¹¹⁴. Limited şirkette, ilke olarak, hak ve yükümlülükler payın itibari değerine göre tespit edilir¹¹⁵. Bu nedenle üstlenilen pay sayısı ve onların itibari değerleri hak ve yükümlülükler bağlamında ortağın şirketteki konumunu belirler¹¹⁶. Gerçekten payın itibari değerinin tutarı malvarlığı hakları ve yükümlülükleri, oy hakkı ve çıkmaya katılmada önemlidir¹¹⁷.

Şirket durumunun iyileştirilmesi hâllerinde payın asgari itibari değeri, Kanunda öngörülen değer (yirmi beş Türk Lirası) altına indirilebilir (TTK m. 583/f. 1)¹¹⁸. Bu durumda paylar, şirket durumunun iyileştirilmesi payları (*Sanierungsstammanteile*) olarak nitelendirilmektedir. İsviçre hukukunda ise şirket durumunun iyileştirilmesi hallerinde bunun 1 Frank'a kadar indirilebileceği hüküm altına alınmıştır (İsvBK m. 774/f. 1). Ancak Türk hukukunda Kanunda bunun hangi miktara kadar indirilebileceği öngörülmemiştir.

Asgari itibari değere ilişkin düzenleme emredici niteliktedir¹¹⁹. Düzenlemeye aykırı şekilde pay ihracı geçersizdir¹²⁰.

Payların itibari değeri değiştirilebilir. Bu bağlamda azaltma ya da artırma mümkündür. Payların itibari değerlerinin değişikliği şirket sözleşmesinin değişikliği anlamına gelir. Payın yeni itibari değeri aynı şekilde şirket sözleşmesinde gösterilmek zorundadır.

¹¹¹ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, s. 7, N. 6; Jörg / Arter, s. 50-51; Handschin, s. 69, N. 9.

¹¹² İsviçre hukukunda bir payın itibari değeri, kural olarak, en az 100 İsviçre Frangı'dır (OR m. 774/1). İsviçre hukukunda son Totalrevision'dan önce bu değer 1000 İsviçre Frangı idi. Bu dönemde esas sermayenin ancak 2 milyon İsviçre Frangı olabileceğine ilişkin eOR m. 773 hükmü göz önünde bulundurulduğunda, kural olarak, limited şirkete en fazla 200 ortağın katılabileceği ifade edilebilir (Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 774, N. 1).

¹¹³ İsviçre hukuku bakımından aynı yönde bkz. Trüeb, art. 774, N. 1; Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 774, N. 1.

¹¹⁴ Wicke, MüKo GmbHG, § 3, N. 51; Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 772, N. 25.

¹¹⁵ Elbette kanunun izin verdiği ölçüde şirket sözleşmesiyle farklı düzenlemeler öngörülebilir.

¹¹⁶ Wicke, MüKo GmbHG, § 3, N. 51; Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 772, N. 26.

¹¹⁷ Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 772, N. 26.

¹¹⁸ Sermaye azaltımında ise asgari itibari değer altında bir değer belirlenemez (Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, s. 6, N. 3).

¹¹⁹ Trüeb, art. 774, N. 1; Baudenbacher / Gobel / Speitler, art. 774, N. 1.

¹²⁰ Handschin, s. 69, N. 9.

G. İmtiyazlar ve Esas Sermaye Paylarının Grupları

Bir sermaye şirketi olan limited şirkette “ne kadar sermaye, o kadar hak” (“*so viel Kapital, so viel Recht*”) ilkesi geçerli olduğundan¹²¹, kural olarak, ortaklık hakları payların itibari değerleriyle orantılıdır. Belli bir pay grubuna diğer paylara nazaran belirli bir hakta ayrıcalık tanınmak suretiyle bu olağan durumun değişmesi hâlinde imtiyazlı paylardan (*Vorzugsstammanteil*) söz edilir. İmtiyazlı payların oluşturulmasıyla birlikte esas sermaye grupları oluşmaktadır.

Limited şirketlerde imtiyazlı sermaye payları oluşturulabilir. Gerçekten TTK m. 576/f. 1-c’de¹²² ve m. 621/f. 1-b’de¹²³ imtiyazlı paylardan söz edilmektedir. Ancak bunlar dışında Kanunun limited şirketler kısmında imtiyazlı paylara ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. İsviçre hukukunda ise bu iki hükme ek olarak (sırasıyla İsvBK m. 776a/f. 1-b. 5¹²⁴; m. 808b/f. 1-b. 2) “imtiyazlı paylar” başlıklı İsvBK m. 799 hükmü bulunmaktadır. Hükümde imtiyazlı esas sermaye paylarına ilişkin anonim şirketler hukuku hükümlerinin (İsvBK m. 654 ve 656) limited şirketteki imtiyazlı paylar için de uygun düştüğü ölçüde uygulanabileceği öngörülmüştür. Türk limited şirketler hukukunda benzer bir atıf içeren hüküm Kanunda yer almamaktadır¹²⁵. Ancak imtiyazlı paylara ilişkin anonim şirket hükümleri uygun düştüğü ölçüde limited şirketlere de uygulanması gerekir¹²⁶.

İmtiyazlar ancak şirket sözleşmesi yoluyla öngörülebilir. TTK m. 576/f. 1-c’de imtiyaz kararlaştırmasının mutlaka şirket sözleşmesinde yapılması gerektiği belirtilmektedir. Hemen belirtelim ki imtiyazlara ilişkin kaydın şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlar arasında sayılması uygun değildir. Zira hükmün lafzından da (“varsa imtiyazlar”) anlaşılacağı üzere kurucuların imtiyaz öngörmesi hâlinde bunun şirketler hukuku düzleminde bağlayıcı olması için şirket sözleşmesinde yer alması gerekir. Yoksa imtiyazlı pay öngörülmeksizin geçerli bir şirket sözleşmesi kurulabilir. O hâlde bu kaydın “şirket sözleşmesinde öngörülmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümler” kenar başlıklı TTK m. 577’de düzenlenmesi daha uygun düşecektir¹²⁷. İsviçre hukukunda bu kayıt, İsvBK m. 776a/f. 1-b. 5’te şarta bağlı sözleşme içeriği (*bedingt notwendiger Inhalt*) arasında sayılmaktadır.

İmtiyazlı pay, olağan paylara karşı, kural olarak, malvarlığı hakları¹²⁸ yönünden imtiyaz tanınan paylardır. Bununla birlikte oy hakkında ve yönetime katılma haklarında da imtiyaz

¹²¹ Handschin, s. 147, N. 62.

¹²² Hükme göre imtiyazlar varsa esas sermaye paylarının gruplarının da şirket sözleşmesinde açıkça yer alması gerekir.

¹²³ Önemli genel kurul kararları arasında “oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi” de sayılmaktadır.

¹²⁴ Türk hukukundan farklı ve isabetli olarak İsviçre hukukunda imtiyazlı payların öngörülmesi “şirket sözleşmesinde öngörülmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümler” arasında sayılmıştır.

¹²⁵ Limited şirketlerde oyda imtiyaza izin veren bir hüküm TTK m. 618/f. 2’de yer almaktadır.

¹²⁶ Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, İstanbul, 2020, s. 553, N. 21-06; Şener, s. 50-51; Hamamcıoğlu, s. 73-74.

¹²⁷ Kendigelen, Abuzer. *Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, On İki Levha, İstanbul 2016, s. 485.

¹²⁸ Bunun istisnasını oy hakkında imtiyaz oluşturmaktadır.

tanınması mümkündür¹²⁹. İmtiyaz “*paya tanınan üstün bir hak ya da kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı*” şeklinde oluşturulabilir. İmtiyazla “ne kadar sermaye o kadar hak” ilkesinden ayrılır ve imtiyaz tanınan paylar sahiplerine sermayeye katılma oranları üzerinde ve/ya da fazla haklar bahşeder¹³⁰. İmtiyaz, kural olarak, paylara tanınan finansal nitelikli ayrıcalıklardır¹³¹.

İmtiyazlı paylar genellikle iyileştirmeler kapsamında çıkarılan paylarda gündeme gelir¹³². Bu muhtemel yeni ortaklara önceki pay sahiplerine kıyasla finansal açıdan avantajlar tanınması suretiyle şirkete yeni ortak ve sermaye katılımı teşvik edilir¹³³. Diğer yandan imtiyazlı paylar belirli hizmetleri ya da diğer edimleri ödüllendirmek için oluşturulabilir¹³⁴. Ortaklık yapısı nedeniyle heterojen yapılı şirketlerde imtiyazlı paylar yoluyla belirli açılardan belirli oranda denge sağlanabilir¹³⁵.

Kural olarak imtiyazın konusu malvarlığı haklarıdır:

- İmtiyaz kâr payına ilişkin olabilir¹³⁶. Bu bağlamda kâr payında imtiyaz öncelikle yararlanma, kârdan daha büyük oranda yararlanma ve kârdan birikimli yararlanma şeklinde kararlaştırılabilir¹³⁷. Bununla birlikte belli bir kâr payı güvencesi veren şirket sözleşmesi hükmü TTK m. 608’in emredici düzenlemesine aykırı olduğundan geçersizdir¹³⁸. Kâr payı dağıtımını TTK m. 608 vd. hükümleri uyarınca gerçekleştirilir.
- İmtiyaz tasfiye payına ilişkin de olabilir¹³⁹.
- Rüçhan hakkıyla ilgili imtiyazlı paylar da oluşturulabilir¹⁴⁰. Böylece söz konusu paylara sahip olan kişiler imtiyazlı rüçhan hakkından faydalanır¹⁴¹.
- İmtiyaz oy hakkında da gündeme gelebilir. Oyda imtiyaz bu husustaki özel hüküm TTK m. 618/f. 2 uyarınca öngörülebilir. Bu hükme göre “*oy hakkı itibari değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde belirlenebilir.*”

¹²⁹ Kendigelen, Abuzer. *Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz*, Beta, İstanbul, 1999, s. 44; Ölmez, Fatih. *Belirli Grupların Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Temsili*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2021, s. 18-19.

¹³⁰ Krş. Amstutz, Marc / Chappuis, Fernand. *Basler Kommentar Obligationenrecht: OR II Art. 530-964 OR (Art. 1-6 SchlT AG, Art. 1-11 ÜBest GmbH)*, Helbing & Lichtenhahn Verlag, 5. Auflage, Basel, 2016, art. 799, N. 3.

¹³¹ Trüeb, art. 799, N. 1; Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 1.

¹³² Siffert, Rino / Fischer, Marc Pascal / Petrin, Martin. *GmbH-Recht Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR), Stämpflis Handkommentar*, Stämpfli Verlag, Bern, 2007, art. 799, N. 9; Trüeb, art. 799, N. 3; Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 2.

¹³³ Siffert / Fischer / Petrin, art. 799, N. 9; Trüeb, art. 799, N. 3; Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 2.

¹³⁴ Özellikle şirketin kuruluşuna ve işletme faaliyetlerine başlamasına ilişkin yapılan edimleri ödüllendirmek için imtiyazlı paylar kararlaştırılabilir (Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 2).

¹³⁵ Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 2

¹³⁶ Ölmez, s. 18.

¹³⁷ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, art. 799, N. 7; Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 4; Çebi, s. 331 vd.

¹³⁸ Krş. Trüeb, art. 799, N. 3.

¹³⁹ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, art. 799, N. 7; Trüeb, art. 799, N. 3; Ölmez, s. 19.

¹⁴⁰ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, art. 799, N. 7; Trüeb, art. 799, N. 3. Rüçhan hakkında imtiyaz tanınmasında belirsizliğe ilişkin bkz. Ölmez, s. 18, dpn. 52.

¹⁴¹ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, art. 799, N. 7.

- Paylara diğer imtiyazların tanınması da mümkündür. Anonim şirketlerde imtiyazlı paylar için öngörülen ve “imtiyaz; kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda...” ve “imtiyaz... veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır” ibarelerini içeren TTK m. 478/f. 2’den bu anlaşılmaktadır. Örneğin intifa senedi, hazırlık devresi faizi ve şirket imkânlarından yararlanma talep hakkı veren imtiyazlı paylar oluşturulabilir¹⁴².

Öte yandan katılım (katılma hakkı, bilgi alma ve inceleme hakkı) hakları imtiyazın konusunu oluşturmaz¹⁴³. Bu haklar bakımından mutlak eşitlik söz konusudur.

İmtiyazlar, kural olarak, ortakların kişiliğine değil paylara bağlanır¹⁴⁴. Bu durum TTK m. 478, m. 576/f. 1/-c, m. 621/f. 1-b hükümlerinde açıkça belirtilmektedir. Dolayısıyla imtiyazlar, ilke olarak, kişilerin değil payın kaderine bağlıdır. Payların devri hâlinde imtiyazlar da devralan kişiye (ortağa) geçer. TTK m. 360 uyarınca oluşturulan imtiyazlarda bu kuraldan ayrılmak mümkündür. Gerçekten İmtiyazlı payları düzenleyen TTK m. 478’de TTK m. 360 hükmünün saklı olduğu öngörülmüştür (TTK m. 478/f. 3). TTK m. 360 belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesini düzenlemektedir. Hükme göre esas sözleşmeye konulacak bir hükümle belirli pay gruplarına¹⁴⁵, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa¹⁴⁶ yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu bağlamda esas sözleşmede yönetim kurulu üyelerinin belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azlık arasından seçileceği öngörülebilir (TTK m. 360). Yine şirket sözleşmesine konulacak bir hükümle bunlara yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı da tanınabilir (TTK m. 360).

İlkin TTK m. 360 hükmünün limited şirketlerde de uygulanıp uygulanmayacağını tespit etmek gerekir. Doktrinde TTK m. 360’ın çoğunluk ile azlık arasındaki dengenin sağlanmasına ve böylece azlığın şirket yönetimindeki etkisinin artırılmasına hizmet eden bir hüküm olduğu ifade edilmektedir¹⁴⁷. O hâlde limited şirketlere de uygulanabileceğini kabul ettiğimiz TTK m. 478 atfı gereği TTK m. 360 hükmünün limited şirketlerde de uygulanması gerekir. Nitekim limited şirketler de sermaye şirketlerindedir (TTK m. 124/f. 2). Çoğunluk ilkesi limited şirketlerde de geçerlidir¹⁴⁸.

TTK m. 360 uyarınca ilgili hakların şirketler hukuku düzleminde hüküm ve sonuçlarını doğuracak şekilde tanınabilmesi için şirket sözleşmesinde öngörülmesi gerekir. İç yönergeyle ya da bir müdürler kurulu ya da genel kurul kararıyla bu haklar tanınmaz.

TTK m. 478 uyarınca, kural olarak, imtiyaz paylara tanınır. Bununla birlikte TTK m. 478/f. 3’te TTK m. 360 hükmünün saklı olduğu düzenlenmiştir. Öyle ki TTK m. 360 uyarınca imtiyazlar paya ya da kişilere tanınabilmektedir. Gerçekten hükümde “belirli pay gruplarından”, “özellik ve nitelikleriyle belirli grup oluşturan pay sahiplerinden” ve “azlık”tan söz edilmektedir. TTK m.

¹⁴² Çebi, s. 334-335.

¹⁴³ Trüeb, art. 799, N. 4.

¹⁴⁴ Trüeb, art. 799, N. 1; Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 3; Ölmez, s. 25.

¹⁴⁵ Pay gruplarına tanınan imtiyazın da paya bağlanmış bir imtiyaz olduğu yönünde bkz. Ölmez, s. 26.

¹⁴⁶ Hükümde öngörülen azlığın nasıl anlaşılması gerektiğine ilişkin farklı görüşler için bkz. Hamamcıoğlu, s. 398 vd.

¹⁴⁷ Karamanlioğlu, Argun. “TTK Madde 360 Uygulamasına İlişkin İki Sorun: Belirli Grup ve Azlık Kavramları – Haklı Nedenle Önerilen Adayın Reddi”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVI, S. 197, s. 229.

¹⁴⁸ Hamamcıoğlu, s. 402.

360/f. 2’de bu hükme göre yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan payların imtiyazlı sayıldıkları açık bir şekilde öngörülmüştür. TTK m. 478/f. 2-4 hükümleri ile TTK m. 360 hükmü dikkate alındığında TTK m. 360 hükmü uyarınca “özellik ve nitelikleriyle belirli grup oluşturan pay sahiplerine” ve “azlığa” ilgili hakların tanınması hâlinde de imtiyazdan söz edilir¹⁴⁹. Bu da imtiyazın paya tanınacağına ilişkin kuralın istisnasını teşkil eder¹⁵⁰.

TTK m. 360’da yönetimde temsil edilme hakkının “özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahipleri” tanınabileceğinden söz edilmektedir. Özellik ve niteliklerin şirket sözleşmesinde açık ve belirli bir şekilde gösterilmesi gerekir. Kural olarak bunlar MK m. 23 ve TBK m. 27 hükümlerine uygun bir şekilde serbestçe belirlenir¹⁵¹. Bu bağlamda pay sahiplerinin belirli bir mesleğe sahip olması (eczacı, inşaat mühendisi, mimar vb.), belirli bir üniversiteden mezun olması, belirli kuruluşlardan onaylı şekilde belirli dilleri bilmeleri vb. özellik ve nitelik olarak şirket sözleşmesine yazılabilir¹⁵².

TTK m. 360 uyarınca ismen gösterilerek ilgili hakkın tanınıp tanınmayacağı doktrinde tartışmalıdır. Doktrindeki bir görüşe göre ismen belirli bir ya da daha fazla ortağa ilgili hakkın tanınması mümkündür¹⁵³. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre bu şekilde bir belirleme TTK m. 360 kapsamında yapılamaz¹⁵⁴. Zira hükümde açık bir şekilde “özellik ve nitelikleriyle” belirli bir grup oluşturan pay sahiplerinden söz edilmektedir. Bu sonuca bir yandan genel hukukun diğer yandan şirketler hukukunun temel ilkelerine göre varılır. Gerçekten TTK m. 360 hükmüyle imtiyaz konusunda bir istisna getirilmektedir. İstisnaların da dar yorumlanması gerekir¹⁵⁵. Yine TTK m. 360’ın lafzı ve amacı dikkate alındığında emredici hükümler ilkesi (TTK m. 579) gereği hakkın tanınacağı kişinin ismen belirlenmesine ilişkin bir hüküm şirket sözleşmesine konulamaz.

İmtiyazlı paylar oluşturulabilmesi için şirket sözleşmesinde bu yönde bir hükmün bulunması gerekir (TTK m. 576/f. 1-c). Salt genel kurul ya da müdürler kurulu kararıyla ya da iç yönergeyle imtiyazlı paylar oluşturulamaz.

İmtiyazın konusu ve kapsamı şirket sözleşmesinde tam ve açık bir şekilde belirtilmek zorundadır¹⁵⁶. İmtiyaza ilişkin esaslı hususlar iç yönergeye bırakılamaz¹⁵⁷. Zira iç yönergeden

¹⁴⁹ Eminoğlu, Cafer. “TTK m. 360 Hükmüne Göre Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkının Tanınabileceği Gruplar, Hakkın Hukuki Niteliği ve İcrası”, *Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu (Tebliğler-Tartışmalar)* (Editörler: Alışkan, Murat/Mersin, Bilge Utkan/Sarıkaya, Sinan), İstanbul 2020, s. 339-340; Karasu, Rauf. “Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı”, TFM, 2016/1, s. 32. Düzenlemeye ilişkin eleştiriler için bkz. Teoman, Ömer. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Batider*, C. XXVI, S. 3, 2010, s. 10 vd.; Kendigelen, İlk Tespitler, s. 252.

¹⁵⁰ Ölmez, s. 28 vd.

¹⁵¹ Krş. Eminoğlu, s. 343.

¹⁵² Karamanlıoğlu, s. 244 vd.

¹⁵³ Çamoğlu, Ersin. “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsili”, *Halil Arslanlı Bilim Arşivi* (<http://arslanlibilimarsivi.com>), s. 3.

¹⁵⁴ Hamamcıoğlu, s. 397.

¹⁵⁵ Yongalık, Aynur. “İstisnalar Dar Yorumlanır’ Kuralı ve Değerlendirilmesi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2011, C. 60, S. 1, s. 1 vd.

¹⁵⁶ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, art. 799, N. 6; Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 7; Ölmez, s. 23.

¹⁵⁷ Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 7.

farklı olarak şirket sözleşmesi bir ticaret sicili belgesidir ve herkesin (özellikle müstakbel ortakların) incelemesine açıktır. Bu sayede ticaret sicilinin sağladığı aleniyet müstakbel ortaklara güvence sağlar¹⁵⁸.

İmtiyazlı paylar kuruluşta kuruluş sözleşmesinde getirilebileceği gibi kuruluşta sonra şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla da getirilebilir¹⁵⁹. Şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla imtiyazlı yeni paylar oluşturulabilir ya da mevcut paylara imtiyaz tanınabilir¹⁶⁰.

Kuruluşta imtiyazlar tüm ortakların mutabakatıyla kuruluş şirket sözleşmesinde düzenlenir. Kuruluşta sonra bir paya imtiyaz tanınması ya da mevcut imtiyazların genişletilmesi bir şirket sözleşmesi değişikliği ifade ettiğinden bunun için, kural olarak, “esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararı” gerekir (TTK m. 589/f. 1)¹⁶¹. İmtiyaz oya ilişkin ise ilgili genel kurul kararı “temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunmasıyla” alınır (TTK m. 621/f. 1-b)¹⁶².

Mevcut imtiyazların daraltılması ya da kaldırılması da şirket sözleşmesi değişikliği gerektirir. Buna ilişkin genel kurul kararı da, kural olarak, TTK m. 589’da gösterilen yeter sayıyla alınır.

Öte yandan imtiyazların daraltılması ya da kaldırılması imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edeceği gibi halihazırda tanınmış olan imtiyazların yeni paylara da tanınması ilgili imtiyazlı ortakların haklarını ihlal edebilir¹⁶³. TTK m. 454/f. 1 uyarınca şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bundan etkilenen ortakların oluşturduğu imtiyazlı ortaklar özel kurulu tarafından onaylanmadıkça uygulanamaz. Başka bir anlatımla bu ihtimalde değişikliğin uygulanabilmesi için, kural olarak, iki ayrı karara ihtiyaç vardır: İlgili genel kurul kararı ve imtiyazlı ortaklar özel kurulu kararı. Özel kurul kararları için özel toplantı ve karar nisapları öngörülmüştür. Gerçekten TTK m. 454/f. 3 uyarınca “*özel kurul imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır.*” Hemen belirtelim ki ilgili şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin karar, imtiyazlı ortaklar özel kurulu ilişkin öngörülen toplantı ve karar nisabını uygun şekilde onaylanmışsa ayrıca özel kurul toplantısı yapılarak karar alınması gerekmez (TTK m. 454/f. 4). Yine çağrıya rağmen süresi için özel kurulun toplanamaması hâlinde genel kurul kararının onaylandığı kabul edilir (TTK m. 454/f. 5).

H. Müdürlerin Adları, Soyadları, Unvanları ve Vatandaşlıkları

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 540/f. 1’de, aksi kararlaştırılmadıkça, ortakların hep birlikte müdür sıfatıyla şirket işlerini yönetime ve şirketi temsile yetkili ve görevli/zorunlu

¹⁵⁸ Amstutz / Chappuis, art. 799, N. 7.

¹⁵⁹ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, art. 799, N. 5; Siffert / Fischer / Petrin, art. 799, N. 4; Trüeb, art. 799, N. 6; Ölmez, s. 29 vd.

¹⁶⁰ Şener, s. 50.

¹⁶¹ Biçer/Hamamcıoğlu, s. 359. Olan hukuk bakımından durum böyleyken olması gereken hukuk bakımından herhangi bir ayırım gözetilmeksizin imtiyazlı pay oluşturulması TTK m. 621/f. 1’de gösterilen önemli kararlar arasında sayılmalıdır (Hamamcıoğlu, s. 79-80).

¹⁶² İsvBK m. 808b/f. 1-b. 2 uyarınca İsviçre hukukunda da aynı durum geçerlidir.

¹⁶³ Trüeb, art. 799, N. 7 ve 8.

oldukları düzenlemesi yer almaktaydı. Dolayısıyla şirket sözleşmesiyle müdür tayin edilmese bile kanun gereği tüm ortaklar bu sıfatı haiz idi. Bu düzenleme TTK'ya alınmamış ve böylelikle hükmün ifade ettiği “özden organ ilkesi” limited şirketler hukukunda terk edilmiştir. TTK m. 623 uyarınca artık limited şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile belirlenmektedir. Bu yetki ve görevler için bir ya da daha fazla ortak ya da tüm ortaklar ya da üçüncü kişiler müdür olarak tayin edilebilir (TTK m. 623/f. 1). Bu kararlaştırma yapılırken şirket ortaklarından birinin şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekliliği mutlaka dikkate alınmalıdır (TTK m. 623/f. 1). Dolayısıyla tek kişi ortaklıkta tek ortak her zaman için şirket sözleşmesine müdür olarak yazılmak durumundadır.

Müdür olarak gerçek ya da tüzel kişiler belirlenebilir (TTK m. 623/f. 2). Bir tüzel kişinin müdür olarak tayin edilmesi hâlinde, bu kişinin bu görevi kendi adına yerine getireceği gerçek kişiyi belirlemesi gerekir (TTK m. 623/f. 2).

TTK ile birlikte özden organ ilkesinin terk edilmesi nedeniyle eTK'da şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar arasında gösterilmeyen “müdürlerin adları, soyadları, unvanları ve vatandaşlıkları” TTK'da şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar arasında sayılmaktadır (TTK m. 576/f. 1-d).

İ. Şirket Tarafından Yapılacak İlanların Şekli

Şirket tarafından yapılacak ilanların ne şekilde gerçekleştirileceği şirket sözleşmesinde öngörülmek zorundadır (TTK m. 576/f. 1-e)¹⁶⁴. Böylece ortakların, alacaklıların ve ilgili üçüncü kişilerin ilanları takip edebilmeleri ve duyurulan bilgilere vakıf olabilmeleri temin edilmektedir¹⁶⁵. Şirket tarafından yapılacak ilanlardan, ortaklara, alacaklılara ve ilgili üçüncü kişilere yapılacak şirketler hukuku temelli duyurular kastedilmektedir¹⁶⁶. Bu ilanlar kanunda ticaret sicilinde tescili öngörülen bir hususa ilişkin ilanlar ve diğer ilanlar olarak ayrılabilir:

Tescili istenilen husus, aksi Kanun ve TTK m. 26 uyarınca çıkarılacak yönetmelikte kararlaştırılmadığı müddetçe, ilan olunur (TTK m. 35/f. 3). İlan, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde (TTSG) yapılır (TTK m. 35/f. 4). Dolayısıyla Kanunda ticaret sicilinde tescili öngörülen bir hususa ilişkin (örneğin şirket sözleşmesi değişikliğinde [TTK m. 589/f. 2], sona ermede [TTK m. 637] ilanların tamamı TTSG'de gerçekleştirilir¹⁶⁷. Buna aykırı hükümler şirket sözleşmesinde öngörülemaz. Ancak bu hususlarda TTSG'deki ilana ek olarak başka bir ilan şeklinin öngörülmesi mümkündür.

Diğer ilanlar ise genel kurul toplantısına çağrı, yeni pay almak hakkının kullanılması, ayrılma akçesi, şirket sözleşmesindeki hükme ya da haklı sebeplerle şirketten çıkma davası dayanılarak bir ortağın şirketten çıkma isteğinin diğer ortaklara bildirilmesi (TTK m. 639/f. 1) olarak sayılabilir.

¹⁶⁴ İsviçre hukukunda da OR m. 776'da öngörülmüştür.

¹⁶⁵ Çebi, s. 58.

¹⁶⁶ Schenker, art. 776, N. 10; Handschin, s. 30, N. 25.

¹⁶⁷ Schenker, art. 776, N. 10; Trüeb, art. 776, N. 10; Handschin, s. 30, N. 25.

Öte yandan şirkete ilişkin reklam ve tanıtım ilanları, ortaklara işlerin gidişatı ve diğer konularda yapılan belli bir şekle tabi olmayan bildirimler bu kapsamda değildir¹⁶⁸. Ayrıca çıkarma kararına karşı iptal davasının noter aracılığıyla bildirilmesinden itibaren üç ay içinde iptal davasının açılabilmesini öngören TTK m. 640/f. 2 hükmünde olduğu gibi bildirimlerin ne şekilde yapılacağı özel olarak öngörüldüğü hâller de genel ilan şeklinden ayrılmaktadır.

İlanların şeklinden ise, ilke olarak, yazılı bildirim her türü anlaşılmaktadır¹⁶⁹. Örneğin ilan; mektup, yerel ve ulusal gazeteler, billboard, iadeli taahhütlü mektup, email, fax, internet sitesi, sosyal medya üzerinden bir yazı gibi her türden kamuya bilgilendirme araçları vasıtasıyla yapılabilir¹⁷⁰. Unutulmamalıdır ki ilan şekillerinin etkililik menzili, diğer bir deyişle ilanın hangi kişiler bakımından gerçekleşip gerçekleşmediği, farklılık arz edebilir.

Farklı hususlarda farklı ilan şekillerinin öngörülmesi mümkündür. Örneğin genel kurul toplantısına çağrıya ilişkin ilanın şirketin internet sitesinde, yeni pay alma hakkına ilişkin ilanın ise iadeli taahhütlü mektupla ve diğer her türlü ilanın ise ulusal gazetede yapılması kararlaştırılabilir. Ayrıca ilanı gereken bir hususa ilişkin birden fazla ilan şeklinin öngörülmesi de mümkündür. Bu alternatifli (ya da) şeklinde olabileceği gibi kümülatif (ve) şekilde de olabilir. Alternatifli ilan şekli düzenlemesinde şirketin bu şekillerden biri yoluyla ilanı yapması yükümlüğünü yerine getirdiği anlamını taşır. Kümülatif şekilde ilan şekli belirlenmişse ilan o şekillerin tamamı yoluyla gerçekleştirilir.

Şirket sözleşmesinde tercih edilen ilan şekli bildirim muhataplarına yapılıp yapılmadığının ispatı bakımından önem taşımaktadır. Gerçekten genel kurula toplantı çağrısında ortaklar ilgili daveti almadıklarını ileri sürmesi hâlinde ilanın zaman ve şekil bakımından ispat gerekliliği gündeme gelebilir¹⁷¹. Bu durumda ispat, kural olarak, şirket tarafından yapılacaktır. Bu nedenle çekişmeli işlerde genel kurulun toplantıya çağrılmasının iadeli mektupla gerçekleştirileceğinin şirket sözleşmesinde öngörülmesi yerinde olacaktır¹⁷². Hatta şirket sözleşmesinde farklı bir ilan türü kararlaştırılmış olsa bile bu türden hâllerde öngörülen ilan şekline ek olarak ispat kolaylığı sağlayacak farklı bir ilan türünün icra edilmesi düşünülebilir¹⁷³. Buna karşın ispat bağlamında kimi ilan şekillerine ise çekinceli yaklaşılabilir.

SONUÇ

Şirket sözleşmesi limited şirketler hukukunda çok önemli bir yere sahip bir hukuk kaynağıdır. Öyle ki Kanunda birçok tamamlayıcı hüküm bulunur. Bu da şirket sözleşmesinin birçok hâlde öncelikle dikkate alınan hukuk kaynağı olduğu sonucunu doğurur. Limited şirket sözleşmesinin iki farklı yönü vardır. Bir yandan şirket sözleşmesi kurucular arasında bir şirketin kurulmasına ilişkin bir anlaşma ihtiva eder. Bu onun borçlar hukuku temelli sözleşme olduğunu gösterir. Buna karşın şirket sözleşmesi sadece sözleşme taraflarının hak ve yükümlülükleriyle ilgili değildir. Aynı zamanda o, kurulacak olan şirketin ve bu şirket kapsamında mevcut ya da müstakbel

¹⁶⁸ Trüeb, art. 776, N. 10.

¹⁶⁹ Schenker, art. 776, N. 10; Trüeb, art. 776, N. 10.

¹⁷⁰ Krş. Schenker, art. 776, N. 10; Trüeb, art. 776, N. 10; Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, s. 17, N. 13.

¹⁷¹ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, s. 17, N. 13.

¹⁷² Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, s. 17, N. 13.

¹⁷³ Nussbaum / Sanwald / Scheidegger, s. 17, N. 13.

ortakların tabi olduğu yasaları da öngörür. Şirket sözleşmesinde şirketin organizasyonu, organların yetki ve görevleri, ortaklık yapısı, ortakların hak ve yükümlülüklerine ilişkin düzenlemeler yer alır.

Şirket sözleşmesinde mutlaka bulunması gereken kayıtlar, TTK m. 576’da gösterilmiştir. Bunlar şirket sözleşmesinin asgari içeriğini oluşturur. Bu kayıtları ihtiva etmeyen bir şirket sözleşmesine ilişkin tescil talebi ticaret sicil müdürü tarafından geri çevrilmelidir. Zorunlu kayıtlar şirketin tescilinden sonra değiştirilebilir. Bu, şirket sözleşmesinin değişikliğini ifade eder. Şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul karar nisabı her bir kayıt özelinde değerlendirilmelidir. Şirket sözleşmesi değişikliği ile zorunlu kayıtlar değiştirilirken kuruluştaki genel düzenleme prensipleri geçerlidir. Çalışmamızda zorunlu kayıtların şirket sözleşmesinde ne şekilde düzenlenebileceği ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

KAYNAKÇA

Altmeppen, Holger (Roth, Günter). *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*, C. H. Beck Verlag, 7. Auflage, München, 2012.

Amstutz, Marc / Chappuis, Fernand. *Basler Kommentar Obligationenrecht: OR II Art. 530-964 OR (Art. 1-6 SchlT AG, Art. 1-11 ÜBest GmbH)*, Helbing & Lichtenhahn Verlag, 5. Auflage, Basel, 2016.

Baudenbacher, Carl / Gobel, Alexander / Speitler, Philipp. *Basler Kommentar Obligationenrecht: OR II Art. 530-964 OR (Art. 1-6 SchlT AG, Art. 1-11 ÜBest GmbH)*, Helbing & Lichtenhahn Verlag, 4. Auflage, Basel, 2016.

Bayer, Walter (Lutter, Marcus / Hommelhoff, Peter. *GmbH- Gesetz*, Otto Schmidt Verlag, 19. Auflage, Köln, 2016.

Çamoğlu, Ersin. “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsili”, *Halil Arslanlı Bilim Arşivi* (<http://arslanlibilimarsivi.com>).

Çebi, Hakan. *Limited Ortaklıklar Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Eminoğlu, Cafer. “TTK m. 360 Hükmüne Göre Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkının Tanınabileceği Gruplar, Hakkın Hukuki Niteliği ve İcrası”, *Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu (Tebliğler-Tartışmalar)* (Editörler: ALIŞKAN, Murat/MERSİN, Bilge Utkan/SARIKAYA, Sinan), İstanbul, 2020.

Fastrich, Lorenz (Noack / Servatius / Haas, vormals Baumbach / Hueck). *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*.

Hamamcıoğlu, Esra. *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2022.

Handschin, Lukas. *Die GmbH*, Zürich, 2019.

Heinze, Stefan. *Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*, Band I, §§1-34, C. H. Beck Verlag, 3. Auflage, München, 2018.

Jaeger (Ziemons / Poschke), *BeckOK GmbHG Kommentar*, Beck Verlag, 44. Auflage, München, 2020.

Jörg, Florian S. / Arter, Oliver. *Das Recht der Schweizerischen Gesellschaft mit Beschränkter Haftung (GmbH)*, Stämpfli Verlag, Bern, 2015.

Jung, Peter (Kunz, Peter / Bärtschi, Harald). *Gesellschaftsrecht*, Schulthess Verlag, 2. Auflage, Zürich/Basel/Genf, 2018.

Karamanlioğlu, Argun. “TTK Madde 360 Uygulamasına İlişkin İki Sorun: Belirli Grup ve Azınlık Kavramları – Haklı Nedenle Önerilen Adayın Reddi”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 197-198, s. 225-279.

Karasu, Rauf. “Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı”, *TFM*, 2016/1, s. 31-40.

Kendigelen, Abuzer. *Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz*, Beta, İstanbul, 1999.

Kendigelen, Abuzer. *Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, On İki Levha, İstanbul 2016.

Kırca, İsmail. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Birleşmesi”, *Bankacılar Dergisi*, S. 79, 2011.

König, Walter. *Statut, Reglement, Observanz, Die Formen einer Körperschaftsordnung*, Zürich, 1934.

Michalski, Lutz/Heidinger, Andreas/Leible/Schmidt, Jessica. *Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz)*, C. H. Beck Verlag, München, 2017.

Nussbaum, Martin / Sanwald, Reto / Scheidegger, Markus. *Kurzkommentar zum neuen GmbH-Recht*, Cosmos Verlag, Muri/Bern, 2007.

Ölmez, Fatih. *Belirli Grupların Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Temsili*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2021.

Schenker, Franz. *Basler Kommentar Obligationenrecht: OR II Art. 530-964 OR (Art. 1-6 SchITAG, Art. 1-11 ÜBest GmbH)*, Helbing & Lichtenhahn, 5. Auflage, Basel, 2016.

Schmidt-Leithoff, Christian (Rowedder, Heinz). *GmbHG Kommentar*, Vahlen Verlag, 6. Auflage, München, 2017.

Servatius, Wolfgang (Noack, Ulrich / Haas, Ulrich; vormals Baumbach / Hueck). *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*.

Siffert, Rino / Fischer, Marc Pascal / Petrin, Martin. *GmbH-Recht Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR), Stämpflis Handkommentar*, Stämpfli Verlag, Bern, 2007.

Stache, Ulrich. *GmbH-Recht*, 2. Auflage, Wiesbaden, 2018.

Şener, Oruç Hami. *Limited Ortaklıklar Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Teoman, Ömer. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Batider*, C. XXVI, S. 3, 2010, s. 5-16.

Trüb, Hans Rudolf. *GmbH Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, Schulthess Verlag, Zürich, 2016.

Wicke, Hartmut. *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG*, 3. Auflage, C. H. Beck, München, 2016.

Wohlmann, Herbert. *Schweizerisches Privatrecht, C: VIII/2, Die Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, Helbing & Lichtenhahn Verlag, Basel, 1982.

Yongalık, Aynur. “‘İstisnalar Dar Yorumlanır’ Kuralı ve Değerlendirilmesi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2011, C. 60, S. 1.